

Rapport van bevindingen

Opties deelname waterschapsverkiezingen 2027

1. Introductie

In maart 2027 worden de waterschapsverkiezingen gehouden, tegelijkertijd met de Provinciale Statenverkiezingen. De voorbereidingen hiervoor zijn in volle gang.

Medio juni 2026 fuseren GroenLinks en Partij van de Arbeid zich tot één nieuwe partij, in dit document wordt daar gemakshalve naar gerefereerd als zijnde “De Nieuwe Partij” (DNP). Bij de twee partijen bestaan verschillen ten aanzien van de deelname aan de waterschapsverkiezingen. PvdA doet van oudsher zelfstandig mee in de waterschappen: in 17 van 21 waterschappen van Nederland heeft de PvdA namelijk steeds apart deelgenomen aan de verkiezingen. In 4 waterschappen is de PvdA actief via Water Natuurlijk (WN).

GroenLinks heeft niet als partij deelgenomen aan de waterschapsverkiezingen, maar steunt al sinds hun oprichting Water Natuurlijk. Dit is een partij die in 2009 werd opgericht door natuur- en milieuorganisaties, als groene en onafhankelijke waterschapspartij. WN bestaat uit leden, die lid kunnen zijn van andere politieke partijen. Hiervoor heeft het landelijke GroenLinks bestuur altijd een uitzondering gemaakt op de statuten en toestemming gegeven aan leden om bij WN een politieke/bestuurlijke rol uit te oefenen.

Bij de PvdA is het provinciaal bestuur verantwoordelijk voor de organisatie van alle aspecten rondom de waterschapsverkiezingen. GroenLinks heeft de organisatie altijd overgelaten aan WN met steun van eventuele GL leden. In 2025 heeft het bestuur van GroenLinks de statuten gewijzigd, waardoor nu ook het provinciaal bestuur van GroenLinks de verantwoordelijkheid draagt voor het organiseren van de waterschapsverkiezingen. Deze nieuwe situatie creëert daarmee ook een nieuwe werkelijkheid in de waterschappen.

Het voorstel van de landelijke partijbureaus is dat vier partijen (DNP, Water Natuurlijk, D66 en Volt) een gezamenlijke kandidatenlijst inleveren voor de verkiezingen in 2027. Echter, in het kader van onze ledendemocratie is het uiteindelijk aan de leden van GroenLinks en PvdA om te kiezen hoe zij willen dat hun partij deelneemt aan de aanstaande verkiezingen. De stemgerechtigden zijn alle leden van GroenLinks en Partij van de Arbeid die ingezetene zijn van de waterschappen waarvan de hoofdzetel in Zuid-Holland is gevestigd, te weten: Rijnland, Delfland, Schieland & Krimpenerwaard en Hollandse Delta. Er zullen dus vier verschillende verkiezingen plaatsvinden.

2. Waterschapsverkiezingen in Zuid-Holland

Ter voorbereiding van de waterschapsverkiezingen hebben de provinciale besturen van GroenLinks en PvdA met de besturen gesproken van andere partijen over de deelname aan de verkiezingen en zijn er voorkeuren opgehaald bij leden.

Zo is er contact geweest met de D'66 Zuid-Holland voorzitter per e-mail (13 februari) en hebben we ook een gesprek met Volt gehad op 17 februari.

Daarnaast is er verschillende keren met Water Natuurlijk gesproken door de GroenLinks en PvdA Zuid-Holland besturen in de periode januari - maart. De 4 regiobesturen van Water Natuurlijk in Zuid-Holland hebben laten weten dat zij enkel een volledige samenvoeging van aanduiding (DeNieuwePartij - Water Natuurlijk - D66 - Volt) als optie zien en niet de korte samenvoeging van aanduiding (DeNieuwePartij - Water Natuurlijk). Deze optie wordt daarom niet voorgelegd aan de leden van GroenLinks en PvdA.

Verder zijn er twee informatiebijeenkomsten (21 en 28 februari) georganiseerd om leden te informeren over het proces (zie de presentatie in de bijlage). Ook hebben we deze bijeenkomsten aangegrepen om de verschillende opties voor verkiezingsdeelname te verkennen onder de leden met alle voor- en tegenargumenten.

Zoals genoemd is het uiteindelijk aan de leden om te kiezen hoe zij willen deelnemen aan de verkiezingen voor de waterschappen waar zij wonen. Hiertoe faciliteren de provinciale besturen van GroenLinks en PvdA een ledenreferendum via een digitale stemming waarin de twee opties worden voorgelegd. Deze opties worden hieronder toegelicht.

Optie 1: De Nieuwe Partij (DNP)

De naam van de nieuwe partij zoals deze wordt vastgesteld tijdens het [oprichtingscongres](#) van 13 juni komt op het stembiljet. **Voor het gemak noemen we de fusiepartij in dit document “DNP”.** In deze optie doet de DNP in 2027 zelfstandig mee aan de waterschapsverkiezingen, onder eigen naam. Tot juli-augustus 2026 worden alle procedures voorbereid en in gang gezet door de provinciale besturen van GroenLinks en Partij van de Arbeid gezamenlijk, en daarna door het provinciale Zuid-Holland bestuur van DNP.

Argumenten:

- a) **Een zelfbewuste nieuwe partij vraagt om een eigen kieslijst.** Onze nieuwe partij GL/PvdA moet alles op alles zetten om een sterk “merk” te worden. De vraag is of het verstandig is om zo snel alweer een combinatie aan te gaan met andere partijen.
- b) **Samenwerking met D’66 en Volt kan kiezers doen twifelen of we wel echt groen, sociaal en progressief zijn.** DNP kan als zelfstandige partij in de waterschappen een duidelijk en herkenbaar groen en sociaal gezicht hebben. De combinatie met D’66 en Volt is voorgesteld vanuit onze landelijke besturen voor de recente landelijke coalitievorming en houdt geen rekening met de uitkomsten van die coalitievorming en de verslechterende samenwerking met D’66 in de Provinciale Staten. Zeker nu D’66 landelijk niet kiest voor groen en sociaal kan een gezamenlijke lijst met D’66 kiezers in verwarring brengen of deze combinatielijst wel echt groen en sociaal is. De weerzin tegen één van de partijen van een gezamenlijke lijst kan kiezers ervan weerhouden om op de gezamenlijke lijst te stemmen.
- c) **Geen freeridgedrag belonen.** D’66 en Volt hebben aangegeven dat ze weinig energie kunnen/willen stoppen in de campagne voor de waterschapsverkiezingen. Ze zijn vooral betrokken bij de landelijke besprekingen over de naamsaanduiding boven de lijst, het verkiezingsreglement en het basis verkiezingsprogramma. Het kan daarom voelen als freeriders gedrag wanneer DNP en WN alle voorbereidingen per waterschap moeten uitvoeren.
- d) **Herkenbaarheid is het grootst als er geen verschillen zitten tussen benaming van de lijst voor de provincie en die van het waterschap.** De verkiezingen voor waterschappen en Provinciale Staten zijn op dezelfde dag. Dezelfde naam op beide stembiljetten op herkenbare eigen lijsten vergroot de vindbaarheid op het stembiljet. Kiezers zullen op het stembiljet DNP minder makkelijk kunnen vinden als deze vermeld staat in een opsomming met andere partijen. Ook in de campagne is het makkelijker: we zullen niets uit hoeven te leggen over waarom we bij de waterschappen wel samenwerken met D66 en voor de provincie er juist campagne tegen voeren.
- e) **Water Natuurlijk is een onbekend merk en heeft politiek weinig waarde.** De bekendheid van Water Natuurlijk is laag onder de kiezers. Samen een lijst met Water Natuurlijk maakt de herkenbaarheid dus ook kleiner.

- f) **Progressieve samenwerking kan je ook regelen na de verkiezingen.** GroenLinks-PvdA is voor progressieve samenwerking, maar dit kunnen we ook regelen met Water Natuurlijk via een akkoord rond de verkiezingen. De moties bij het vorige landelijke congres vragen weliswaar om verbreding van de linkse samenwerking, maar specifiek niet om samenwerking met D'66 en Volt.
- g) **Organisatorisch veel makkelijker.** Het samenstellen van een gezamenlijke lijst heeft meer voeten in aarde dan deelnemen met een eigen lijst. Zo moeten er afspraken gemaakt worden over de aantallen en volgorde van kandidaten van de verschillende partijen op de lijst. Daarnaast is de campagne voor je eigen lijst ook makkelijker op te zetten, omdat de krachten organisatorisch gebundeld kunnen worden met het campagneteam voor de Provinciale Statenverkiezingen.

Kanttekening: In deze optie zullen de leden die nu actief zijn onder de vlag van Water Natuurlijk klem kunnen komen te zitten tussen de DNP aan de ene kant en Water Natuurlijk aan de andere kant. Het is echter voorzien in de statuten van de nieuwe partij dat deze leden de komende periode alsnog via Water Natuurlijk deel kunnen nemen aan de waterschapsverkiezingen. Echter zal dit niet betekenen dat zij automatisch ook dezelfde ondersteuning vanuit de nieuwe beweging zullen ontvangen.

Optie 2: Volledige samenvoeging van aanduiding → DNP / WN / D66 / Volt

Dit is de optie die landelijk als voorkeur heeft meegegeven. In dit scenario doet de DNP in 2027 mee aan de waterschapsverkiezingen door middel van een samenvoeging van aanduidingen met D66, Volt en Water Natuurlijk. Voor deze samenvoeging van aanduidingen moeten de besturen van D66, GroenLinks/Partij van de Arbeid, Volt en Water Natuurlijk gezamenlijk procedures inrichten om tot één lijsttrekker, verkiezingsprogramma en kandidatenlijst te komen.

De provinciale besturen van GroenLinks en PvdA hebben allebei de statutaire taak om zorg te dragen voor de deelname aan de waterschapsverkiezingen. Echter D'66 en Volt hebben aangegeven dat zij zich meer afzijdig zullen houden van de organisatie van de waterschapsverkiezingen in de provincie Zuid-Holland. Zij zullen slechts een beperkt aantal kandidaten leveren voor de kandidatenlijst.

Op landelijk niveau zijn D'66 en Volt wel actief. Zo is er een verkiezingsreglement in de maak in opdracht van de 4 landelijke besturen. Ook is er een gezamenlijke landelijke programmacommissie gestart, met als voorzitter voormalig GL-PvdA Tweede Kamerlid Geert Gabriëls, die een basisprogramma schrijft.

Argumenten:

- a) **We voorkomen versnippering en bundelen groene, progressieve krachten.** De gezamenlijke lijst, waarop alle namen van de betrokken partijen vermeld staan, heeft de voorkeur van de landelijke besturen van GL/PvdA, Water Natuurlijk, D66 en Volt. Met deze gezamenlijke lijst bundelen we de krachten op basis van gelijkwaardigheid en met herkenbaarheid voor elk van de deelnemende partijen. Zo voorkomen we de versnippering van groene, progressieve politiek en hebben we een grote kans dat we in alle waterschappen de grootste fractie worden. Zo kunnen we de leiding nemen om groene, progressieve en sociale politiek te verwezenlijken als tegenwicht van de geborgde zetels van de boeren.
- b) **De inhoudelijke verschillen op watergebied zijn klein.** De gezamenlijke lijst past bij de oproepen in verschillende congresmoties om de progressieve samenwerking na de fusie verder te verbreden. Dit is geen opstap naar een bredere fusie, maar wel een duidelijke bundeling van groene, progressieve krachten. In de waterschappen zijn de inhoudelijke verschillen tussen onze partijen ook veel kleiner. GroenLinks en D'66 konden immers sinds 2009 ook al samen Water Natuurlijk steunen. Inhoudelijk is het verschil tussen Water Natuurlijk en PvdA ook klein, al zijn op sociaal-economisch vlak accentverschillen. Het verschil met conservatieve, rechtse partijen als BBB en VVD is juist wel heel groot is en dat is waar het in de campagne over moet gaan, niet over de verschillen tussen de groene, progressieve partijen. Een gezamenlijke lijst maakt het voor de groene, progressieve kiezer meteen duidelijk op welke lijst je moet stemmen. Binnen een gezamenlijke, grote fractie heeft een sociaal geluid de overhand, waar een eigen, kleinere fractie, meer ruimte laat voor een minder sociaal WN en/of zelfstandige deelname van D'66/Volt.

- c) **Voor ongeïnformeerde kiezers is de gezamenlijke lijst een aantrekkelijke keuze.** De meeste kiezers gaan helaas nog steeds niet heel bewust stemmen voor het waterschap. De waterschapsverkiezingen zijn daarom ook op dezelfde dag als de verkiezingen voor Provinciale Staten. De motivatie voor kiezers om te gaan stemmen ligt dan vooral bij de samenstelling van de Eerste Kamer en in mindere mate de provincie. Met een gezamenlijke lijst waar de namen van de afzonderlijke partijen herkenbaar op staan, maken we de keuze van kiezers voor het waterschap nog makkelijker. Wellicht verliezen we principiële kiezers vanwege de samenwerking met D'66 (of Volt), maar daar staat tegenover dat naar verwachting het merendeel van de kiezers hun partij van keuze zal volgen.
- d) **Een gezamenlijke lijst is minder vatbaar voor veranderende kiezersvoorkeuren.** GL/PvdA en D66 zijn in verkiezingsuitslag vaak communicerende vaten (als D66 goed scoort, scoort GL/PvdA minder en andersom). Met een gezamenlijke lijst zijn we dus minder kwetsbaar voor veranderende voorkeuren van zwevende kiezers.
- e) **We voorkomen dat GroenLinks-ers moeten kiezen tussen DNP of WN.** Leden van GL zijn nu actief in de waterschappen via Water Natuurlijk. We voorkomen met deze gezamenlijke lijst (en gezamenlijke fractie) dat actieve GL-leden in Water Natuurlijk moeten kiezen tussen DNP of WN. Het is onduidelijk wat het zou betekenen als alle GroenLinksers uit Water Natuurlijk zouden (moeten) stappen.
- f) **Samenwerking met Water Natuurlijk heeft inhoudelijke meerwaarde.** Water Natuurlijk is landelijk de op één na grootste waterschapspartij (na de BBB). Water Natuurlijk heeft een eigen partijorganisatie waarin veel inhoudelijk deskundige mensen actief zijn en levert ook veel goede waterschapsbestuurders. Binnen Water Natuurlijk zijn ook veel mensen actief die niet partijpolitiek actief zijn, maar wel werkzaam zijn in het groene domein. Water Natuurlijk is namelijk ooit ontstaan vanuit de natuur- en milieuorganisaties.
- g) **Een grotere fractie levert organisatorische slagkracht.** Een gezamenlijke lijst is bij de verkiezingen meer werk, maar dat wordt iets verminderd door het gezamenlijke verkiezingsreglement dat door de landelijke besturen wordt voorbereid. Na de verkiezingen is er bij een gezamenlijke lijst een kans op een grotere fractie. Die fractie kan dan het werk over meer fractieleden verdelen, waardoor elk fractielid meer tijd heeft voor contact met de achterban en het proactief nemen van politieke initiatieven; dus meer organisatorische slagkracht. En na de verkiezingen houdt elk verkozen lid contact met zijn eigen politieke partij.